

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

Farmers' Needs towards the Operation of the Agricultural Technology Transfer and Service Center in Norasing Sub-District, Pamok District, Angthong Province

รัชณี อรรถลาภี (Ratchanee Atthalapee)* สินี นุช ทรูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง 2) การรู้จัก และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 3) ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ 4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร และการรู้จักและความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ 5) ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจำนวน 301 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 172 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.08 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.48 คน ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากผู้นำชุมชน พื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 19.43 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 106,075.58 บาท/ปี (2) เกษตรกรเกือบครึ่งมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯ ในระดับปานกลาง (3) เกษตรกรมีความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4) ปัจจัยด้านอายุอาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ (5) ระดับปัญหาของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะ ศูนย์ฯ ควรร่วมมือกับอาสาสมัครเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่

คำสำคัญ ความต้องการของเกษตรกร การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดอ่างทอง

* แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช i_pui888@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study 1) fundamental, social and economic factors of farmers in Norasing Sub-District, Pa Mok District, Ang Thong Province 2) knowing and knowledge of farmers about Sub-District Agricultural Services and Technology Transfer Centers 3) farmers' needs in the operations of Agricultural Services and Technology Transfer Centers 4) relationship of fundamental factors, social factors, economic factors of farmers, knowing and knowledge of farmers about Sub-District Agricultural Services and Technology Transfer Centers with farmers' needs in the operation of the centers 5) problems and suggestions for operational guidelines of the centers to meet with farmers' needs.

The studied population was a number of 301 farmers in Norasing Sub-District, Pa Mok District, Ang Thong Province who had registered in farmers registration project. Taro Yamane formula at 0.05 error was used and a number of 172 farmers were selected by simple random sampling and drawing lots. The research tool was interview form. Data was analyzed by frequency, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation and Chi-Square.

Findings were as follows. (1) Over half of the farmers were female with their average age at 52.08 years. They completed primary education. Their average number of household members was 4.48 persons. Most received agricultural information from community leaders. Their average occupied area was 19.43 rai. Their average income from agricultural sector was 106,075.58 baht/year.

(2) Nearly half of them obtained knowledge about Sub-District Agricultural Services and Technology Transfer Centers at medium level. (3) In overall, farmers' needs in the operations of Agricultural Services and Technology Transfer Center were at high level. (4) It was found relationship between factors in age, occupation, number of attendance in agricultural training, receiving agricultural information, number of agricultural occupied land, income, farmers' knowledge about the Center and farmers' needs in the operation of the Centers. (5) Overall problem of farmers in the Centers' operation was at high level. For suggestion, the Centers were encouraged to cooperate with village agricultural volunteers and relevant work offices to continuously transfer new, advance, interesting and suitable knowledge/technology to farmers for their further application in the area.

Keywords: Farmers' needs, Operations of Sub-District Agricultural Services and Technology Transfer Centers, Ang Thong Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีความเป็นอยู่ยังไม่ดีเท่าที่ควร เพราะประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ การผลิตสินค้ายังไม่ได้คุณภาพ ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการเกษตร เกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ราคาสินค้าเกษตรเกิดการผันผวน ทำให้เกิดหนี้สินตามการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างๆ จากรัฐสู่เกษตรกรยังเป็นการสื่อสารทางเดียว ขาดการวิเคราะห์จากชุมชนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขึ้นในปี 2542 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการบริการด้านการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ ครอบคลุมทุกด้าน ณ จุดเดียว (One Stop Service) เป็นแหล่งพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข่าวสารและเทคโนโลยีด้านการเกษตร เป็นจุดสาธิตความรู้ด้านการเกษตร จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร การพยากรณ์และเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ ตำบลนรสิงห์ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หลังจากดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฯ มาแล้วกว่าสิบปี พบว่าในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นยังมีการบูรณาการร่วมกันไม่มากเท่าที่ควรในการดำเนินงานผ่านศูนย์ฯ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ครบทุกด้าน และเกษตรกรไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ถึงศักยภาพของชุมชน ความต้องการของชุมชน และปัญหาต่างๆ ของชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตร นอกจากนี้ แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้เน้นว่าการส่งเสริมการเกษตรควรเริ่มต้นจากความต้องการของเกษตรกรในชุมชน โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงความต้องการและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินกิจกรรม ติดตามประเมินผลด้วยตนเอง และทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ส่งผลให้ศูนย์ฯ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องสามารถประสานประโยชน์ให้กับชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรบรรลุเป้าหมายคือ การช่วยเหลือปัญหาให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้เกษตรกรและครอบครัวมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น การศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้สอดคล้องต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง 2) การรู้จัก และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 3) ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ 4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร และการรู้จักและความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ 5) ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรตำบลนรสิงห์ อำเภอบำมอ จังหวัดอ่างทอง ผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจำนวน 301 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 172 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) ปัจจัยพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.8) เป็นเพศหญิง กว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.2) อายุ 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 52.08 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.48 คน กว่าสามในสี่ (ร้อยละ 76.2) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.1) ประกอบอาชีพด้านพืช ประมาณสองในสาม กว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.3) เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร และ ร้อยละ 26.7 เคยได้รับอบรมความรู้ด้านการเกษตรจำนวน 1 ครั้ง

2) ปัจจัยทางสังคมผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 64.5) เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยร้อยละ 65.9 เป็นลูกค้ารทส. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.5) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 10.5 มีตำแหน่งทางสังคม โดยเกษตรกรร้อยละ 44.0 เป็นผู้นำชุมชน เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.7) ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากผู้นำชุมชน ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50.0) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรจำนวน 2 ครั้ง/ปี

3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.3) มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ไร่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 19.43 ไร่ กว่าสามในสี่ (ร้อยละ 72.7) มีลักษณะการถือครองโดยเป็นของตนเองหรือครัวเรือนจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ไร่ เฉลี่ย 11.60 ไร่ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 82.6) มีลักษณะการถือครองโดยการเช่าจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ไร่ เฉลี่ย 7.72 ไร่ ครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50) มีลักษณะการถือครองโดยทำประโยชน์โดยไม่ได้เช่า จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่ เฉลี่ย 2.79 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 106,075.58 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,682.54 บาท/ปี

ความรู้เกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1) การรู้จักและใช้บริการจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 77.3) รู้จักศูนย์ฯ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 70.9) ไม่เคยได้รับ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากศูนย์ฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 80.8) ไม่เคยใช้บริการหรือขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 75.0) ไม่เคยขอคำแนะนำจากศูนย์ฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 90.1) ไม่เคยใช้บริการจุดสาธิตทางการเกษตรของศูนย์ฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 87.8) ไม่เคยได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้จากศูนย์ฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 86.0) ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์ฯ

2) ความรู้เกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.5) มีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเรียนรู้ และพบว่ามีเกษตรกรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 44.2) ตอบถูกต้องในประเด็นในการบริหารศูนย์ฯ ต้องมีคณะกรรมการบริหารจำนวนรวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

3) ระดับความรู้เกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 49.4) มีความรู้เกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในระดับปานกลาง และร้อยละ 1.70 เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในระดับมากที่สุด คะแนนต่ำสุด 5 คะแนน คะแนนสูงสุด 13 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย 9.10 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลกรณี อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่าประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคนิค และวิธีการผลิตพืชชีวภาพ และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคนิค และวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร พบว่าประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ รวบรวมข้อมูลการเกษตรประจำตำบล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เช่น จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรลักษณะชุดดินชนิดพืชที่ปลูก และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ จัดทำแผนที่การเกษตรระดับหมู่บ้าน

3) ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการแจ้งเตือนสภาพอากาศ ปริมาณน้ำ และ ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ จัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านการให้บริการเกษตรกรพบว่าประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ขึ้นทะเบียน ประชาคม และตรวจสอบพื้นที่โครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและครบถ้วน และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการจัดตั้งและการบริหารจัดการสถาบันเกษตรกรต่างๆ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเกษตรกรต่างๆ และเครือข่าย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆพบว่าประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ เป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานด้านพืช สัตว์ ประมง และพัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มเกษตรกร และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการประชุมทุกเดือนเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการบริหารจัดการศูนย์ฯ

ความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ ของเกษตรกรกับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ

จากผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีพบว่า ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อายุ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ในภาคการเกษตร และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร พบว่า ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อายุ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อายุ จำนวนครั้งที่ได้การอบรมความรู้ด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ด้านการให้บริการเกษตรกร พบว่า ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อาชีพ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่รายได้นอกภาคการเกษตร และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการให้บริการเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อายุ และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการให้บริการเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ พบว่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร และรายได้ในภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กล่าวคือตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร คือ อายุอาชีพ การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร และความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหาของเกษตรกรต่อแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในภาพรวมของระดับปัญหาของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก

1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่าประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกร และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์ฯ อยู่ไกลทำให้เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยี

2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรพบว่าประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขาดการประชาสัมพันธ์การรวบรวมข้อมูลการเกษตรประจำตำบล ทั้งด้านกายภาพชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้เกษตรกรรับทราบ และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เกษตรกรไม่ทราบการจัดทำข้อมูลสถานการณ์ด้านการผลิตพืช สัตว์ และประมง ของศูนย์ฯ

3) ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช พบว่าประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขาดการประชาสัมพันธ์การจัดทำแปลงพยากรณ์ให้เกษตรกรรับทราบ และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขาดการประชาสัมพันธ์การพยากรณ์ทางการเกษตร การเตือนภัยธรรมชาติ และการแจ้งเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืชและสัตว์ ให้เกษตรกรรับทราบ

4) ด้านการให้บริการเกษตรกร พบว่าประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขาดการใช้ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ในการให้บริการทางด้านการเกษตร และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขาดความร่วมมือจากอาสาสมัครเกษตรกรในการช่วยอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่เกษตรกร

5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ พบว่าประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของศูนย์ฯ ยังไม่มีการบูรณาการร่วมกันเนื่องจากมีการจิกจก และประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขาดการมีส่วนร่วมจากเกษตรกรในพื้นที่และอาสาสมัครเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

- 1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่าประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรปลูกฝังให้เยาวชนสนใจอาชีพด้านการเกษตรโดยการถ่ายทอดความรู้ และศึกษาดูงานด้านการเกษตรร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ อาสาสมัครเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรพบว่าประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรมีการนำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรฯ ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนฯ
- 3) ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช พบว่าประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรมีการแจ้งเตือนสภาพอากาศ ปริมาณน้ำ และภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง ให้ชัดเจน แม่นยำ และทันต่อสถานการณ์
- 4) ด้านการให้บริการเกษตรกร พบว่าประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรขึ้นทะเบียน ประชาคม และตรวจสอบพื้นที่โครงการขึ้นเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและครบถ้วน
- 5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ พบว่าประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรมีการประสานงานให้เกษตรกรในพื้นที่ อาสาสมัครเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการแบบมีส่วนร่วมในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) ปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกร เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.2) อายุ 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 52.08 ปี สอดคล้องกับ ปรีชา ธารมดี (2551:88) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในจังหวัดนนทบุรีพบว่า คณะกรรมการศูนย์ฯ ร้อยละ 33.6 มีอายุ 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 49.90 ปี และสอดคล้องกับ เสมอ แพนปั้น (2548:69-72) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.2) มีอายุ 36-59 ปี รวมทั้ง ประหยัด ไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอหนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่าอายุมีผลกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ กล่าวคือเกษตรกรที่มีอายุมากจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในระดับเห็นด้วยมากเนื่องจากเกษตรกรที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมานาน และเห็นว่าการทำงานของการศูนย์ฯ จะช่วยพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.48 คน สอดคล้องกับ ประหยัด ไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอหนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน รวมทั้ง ปรีชา ธารมดี (2551:86) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในจังหวัดนนทบุรีพบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.46 คน ถือได้ว่าเป็นครอบครัวขนาดกลางสามารถช่วยกันประกอบอาชีพการเกษตรได้

เกษตรกรกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 76.2) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ประหยัดไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี พบว่า เกษตรกรกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 72.3) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รวมทั้ง เสมอ แผนปั้น (2548:69-72) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ ในจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.5) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ถือได้ว่าการศึกษาระดับพื้นฐาน แสดงว่า พื้นฐานการศึกษาของเกษตรกรยังไม่สูงมากนัก

เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.1) ประกอบอาชีพด้านพืช สอดคล้องกับ ประหยัดไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.2) ประกอบอาชีพด้านการปลูกพืช

เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.3) เคยได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร โดย ร้อยละ 51.1 เคยได้รับอบรมความรู้ด้านการเกษตรจำนวน 1 ครั้ง/ปี และร้อยละ 47.7 ไม่เคยได้รับอบรมความรู้ด้านการเกษตรซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตรกับเกษตรกรที่ไม่ได้รับการอบรมมีจำนวนใกล้เคียงกัน และเกษตรกรเคยได้รับอบรมความรู้ด้านการเกษตรร้อยละ 51.1 ได้รับการอบรมเพียง 1 ครั้ง/ปี ดังนั้นการให้ความรู้ การฝึกอบรม ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ควรจะต้องเพิ่มเติมเป็นอย่างมาก

2) ปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร เกษตรกรประมาณสองในสาม (ร้อยละ 64.5) เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยร้อยละ 65.9 เป็นลูกค้าธกส. สอดคล้องกับ เสมอ แผนปั้น (2548:69-72) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ร้อยละ 61.2 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.5) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 10.5 มีตำแหน่งทางสังคม โดยเกษตรกรร้อยละ 44.0 เป็นผู้นำชุมชน สอดคล้องกับ ประหยัดไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.5) ไม่มีตำแหน่งทางสังคม โดยเกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในระดับเห็นด้วยมากเพราะมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานและประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.7) ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากผู้นำชุมชน สอดคล้องกับ ประหยัดไชยสิงห์ (2551: 193) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.2) ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากผู้นำชุมชน พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรมีผลกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพิ่มมากขึ้นอีกทั้งยังจะเล็งเห็นประโยชน์ของการสนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะของคณะกรรมการศูนย์ฯ จะมีส่วนช่วยพัฒนาด้านการเกษตรของตนเอง

3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.3) มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ไร่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 19.43 ไร่ สอดคล้องกับ เสมอ แผนปั้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

(2548:69-72) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.7 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 0- 20 ไร่

เกษตรกรกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 72.1) มีรายได้ในภาคการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท/ปี รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 106,075.58 บาท/ปี สอดคล้องกับ สุจินอ้อมค้อม (2548:74-75) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์ฯ ในจังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 116,262.9 บาท/ปี

2. ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

1) การรู้จักศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเกษตรกรกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 77.3) รู้จักศูนย์ฯ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 70.9) ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.8) ไม่เคยใช้บริการหรือขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 75.0) ไม่เคยขอคำแนะนำจากศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.1) ไม่เคยใช้บริการจุดสาธิตทางการเกษตรของศูนย์ฯ ทั้งหมด (ร้อยละ 87.8) ไม่เคยได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้จากศูนย์ฯ ร้อยละ 86.0 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์ฯ แสดงว่าให้เห็นว่าเกษตรกรรู้จักศูนย์ฯ แต่เข้าไปใช้บริการศูนย์ฯ ในเรื่องต่างๆ น้อย ทั้งนี้เนื่องเพราะการอบรมเกษตรกรหรือทำกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีการบูรณาการร่วมกัน และไม่ได้ใช้สถานที่ของศูนย์ฯ ในการจัดกิจกรรม ทำให้เกษตรกรไม่ทราบการดำเนินงานดังกล่าว ดังนั้นจึงควรใช้สถานที่ตั้งของศูนย์ฯ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้เกษตรกรรับทราบอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ ประหยัดไชยสิงห์ (2551: 193) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอหนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจะแสดงความคิดเห็นด้วยดีต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทั้งนี้เนื่องจากว่าเกษตรกรที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ จะเข้าใจในวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินงานและประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานของศูนย์ฯ

2) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯ ภาพรวมในระดับปานกลางมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯ ต่ำสุด 5 คะแนน คะแนนสูงสุด 13 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย 9.10 คะแนน เมื่อพิจารณาคำถามทั้งหมดจาก 15 คำถาม พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.5) มีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเรียนรู้ ซึ่งเกษตรกรสามารถตอบได้ถูกต้องเนื่องจาก การอบรมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ มีการอบรมแบบเป็นกลุ่มเพื่อให้เกษตรกรมีการเรียนรู้ร่วมกัน และคำถามในประเด็นที่เกษตรกรตอบถูกจำนวนน้อยที่สุดคือ ประเด็นศูนย์ฯ มีหน้าที่ให้บริการด้านการเกษตรซึ่งดำเนินการ โดยหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเกษตรกรมักจะเข้าใจผิดว่าศูนย์ฯ ดำเนินการโดยหน่วยงานของกระทรวงเกษตรฯ เพียงหน่วยงานเดียว แต่ความจริงนั้นศูนย์ฯ เป็นจุดศูนย์กลางของการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงควรทำงานแบบบูรณาการร่วมกันและมีการประชาสัมพันธ์ถึงการทำงานร่วมกันให้เกษตรกรได้รับทราบอย่างทั่วถึง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

**3. ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง**

1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิค และวิธีการผลิตปุ๋ยชีวภาพ และเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ ต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอดความรู้ด้านการทำบัญชีฟาร์ม และวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จากผลการวิจัยที่ค้นพบ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรให้ความสำคัญเรื่องการอบรมถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนเป็นอย่างมาก ส่วนการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการทำบัญชีฟาร์มเป็นเรื่องที่ยาก และต้องทำการบันทึกอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีอายุมากจึงให้ความสนใจน้อย และในพื้นที่ตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก มีแหล่งน้ำขนาดเล็ก มีเกษตรกรจำนวนน้อยที่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จึงให้ความสนใจน้อย

2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร พบว่าเกษตรกรมีระดับความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ต้องการให้ศูนย์ฯ รวบรวมข้อมูลการเกษตรประจำตำบล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เช่น จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรลักษณะชุดดินชนิดพืชที่ปลูก เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการผลิตพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และประเด็นที่เกษตรกรต้องการน้อยที่สุด คือ ต้องการให้ศูนย์ฯ จัดทำแผนที่การเกษตรระดับหมู่บ้านซึ่งเรื่องแผนที่การเกษตรสำหรับเกษตรกรนั้นเป็นเรื่องที่ไกลตัว เกษตรกรยังไม่เห็นถึงความสำคัญ of แผนที่การเกษตรจึงทำให้มีความต้องการในเรื่องนี้น้อย

3) ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช เกษตรกรมีระดับความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการแจ้งเตือนสภาพอากาศ ปริมาณน้ำ และภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการผลิตพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำ และหาวิธีการป้องกันภัยธรรมชาติได้ทันทั่วทั้ง

4) ด้านการให้บริการเกษตรกร เกษตรกรมีระดับความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการให้บริการเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือต้องการให้ศูนย์ฯ ขึ้นทะเบียน ประชาคม และตรวจสอบพื้นที่โครงการขึ้นเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและครบถ้วน และประเด็นที่เกษตรกรต้องการน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ในการจัดตั้งและการบริหารจัดการสถาบันเกษตรกรต่างๆ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเกษตรกรต่างๆ และเครือข่าย ซึ่งการรวมกลุ่มของเกษตรกรต้องใช้เวลาที่ตรงกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันซึ่งทำได้ยาก ประกอบกับเกษตรกรในตำบลนรสิงห์มีผู้สูงอายุจำนวนมาก จึงมีความต้องการน้อยในประเด็นนี้

5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ เกษตรกรมีระดับความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการให้บริการเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ เป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานด้านพืช สัตว์ ประมง และ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

พัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มเกษตรกร และประเด็นที่เกษตรกรต้องการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการประชุมทุกเดือนเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ซึ่งเกษตรกรมีเวลาว่างไม่ตรงกันเนื่องจากติดภารกิจในการประกอบอาชีพ จึงมีความต้องการน้อยในประเด็นนี้

เกษตรกรมีความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลรสิ่งไหนภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการให้บริการเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ และด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตามลำดับทั้งนี้เพราะว่าเกษตรกรต้องการให้ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ติดต่อยื่นคำร้องขอรับบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งด้านพืชประมงปศุสัตว์และอื่นๆ เพราะศูนย์ฯ อยู่ในบริเวณชุมชนทำให้สะดวกในการเดินทางเข้าไปใช้บริการ

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ ของเกษตรกร กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ

1) อายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการพยากรณ์ และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช และการให้บริการเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ประหยัด ไชยสิงห์ (2551: 192) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเคหอำเภอนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรที่มีอายุมากจะมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากเกษตรกรที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมานานและเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์ฯ จะช่วยพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร

2) อาชีพมีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร และการให้บริการเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แตกต่างจาก ตะวัน วิจารณ์เจริญ (2549: 61) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในจังหวัดลำพูนพบว่าปัจจัยด้านการประกอบอาชีพหลักที่แตกต่างกันของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ

3) จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช และการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05แตกต่างจากเสมอ แผนปั้น (2548:69-72) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เรื่องการได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตร พบว่าไม่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์ฯ

4) การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01สอดคล้องกับประหยัด ไชยสิงห์ (2551: 193) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเคหอำเภอนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่าการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

มีผลกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพิ่มมากขึ้นอีกทั้งยังจะเล็งเห็นประโยชน์ของการสนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของคณะกรรมการศูนย์ฯ จะมีส่วนช่วยพัฒนาด้านการเกษตรของตนเอง

5) จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ตะวัน วิจารณ์เจริญ (2549: 76) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ในจังหวัดลำพูนพบว่าปัจจัยด้านขนาดพื้นที่ถือครองของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ที่มีขนาดพื้นที่ถือครองมากจะดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรมากตามไปด้วย

6) รายได้ในภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ด้านการพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช การให้บริการเกษตรกร และการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ สุจิน อ้อมค้อม (2548:74-75) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์ฯ ในจังหวัดอุดรดิษฐ์พบว่ารายได้ภาคเกษตรกรรมมีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์ฯ

7) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์ฯ มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ประหยัด ไซยสิงห์ (2551: 193) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขอนสารเดชอำเภอหนองม่วงจังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ มากจะแสดงความคิดเห็นด้วยที่ดีต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ จะเข้าใจวัตถุประสงค์ขั้นตอนการดำเนินงาน และประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานของศูนย์ฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 เกษตรกร ควรศึกษาหาความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเองประกอบกับรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำไปวิเคราะห์สภาพพื้นที่ของตนเองและประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม และสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต และควรมีส่วนร่วมในการช่วยปลูกฝัง และสนับสนุนให้เยาวชนสนใจอาชีพด้านการเกษตรโดยการถ่ายทอดความรู้ และร่วมศึกษาดูงานด้านการเกษตรกับเกษตรกรในพื้นที่ อาสาสมัครเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กรมวิชาการเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการนำเสนอแผนพัฒนาการเกษตรฯ ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนฯ ควรมีการแจ้งเตือนสภาพอากาศ ปริมาณน้ำ และ ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง ให้ชัดเจน แม่นยำและทันต่อสถานการณ์ เพื่อเกษตรกร สามารถนำไปวางแผนในการผลิต และควรมีการประสานงานให้เกษตรกรในพื้นที่ อาสาสมัครเกษตร และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการแบบมีส่วนร่วมในทุกด้าน และควรร่วมมือกับศูนย์ฯ อาสาสมัครเกษตร และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทันสมัย น่าสนใจและเหมาะสม ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในเขตพื้นที่อื่นๆ เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ตลอดจน ปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต่อไป

2.2 ควรศึกษาถึงความคาดหวังหรือแรงจูงใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทิศทาง วางแผนการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ตรงตามความคาดหวังของเกษตรกรต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ประสบความสำเร็จแล้วกับที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และนำไปปรับประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินดา ขลิบทอง.(2544).กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร ในเอกสารการสอนชุดวิชา การส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนา(หน่วยที่ 14 หน้า 19-20)นนทบุรี สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ตะวัน วิจารณ์เจริญ (2549) “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประหัด ไชยสิงห์ (2551) “ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองสาหร่ายอำเภอหนองม่วงจังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมการเกษตร) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

- ปรีชา ธารมดี (2551) “ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุจิน อ้อมก้อม (2548) “ความต้องการของเกษตรกรต่อการให้บริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เสมอ แผ่นปิ่น (2548) “ความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

